

ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІЦНЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

В умовах формування демократичного суспільства проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів набувають особливої актуальності та значущості. Адже від фінансового забезпечення виконання завдань і повноважень, покладених на органи місцевого самоврядування багато в чому залежить ефективність їхнього функціонування як основної підвалини демократичного суспільства. Крім того обсяги і склад фінансових ресурсів, які надходять у розпорядження органів місцевого самоврядування визначають якість і перелік тих суспільних послуг, які надають дані структури населенню територіальних громад.

Програма економічних реформ Президента України, розрахована на 2010–2014 роки, передбачає в складі завдань з реформування міжбюджетних відносин низку заходів, спрямованих на зміцнення доходів місцевих бюджетів [1, с. 17–20]. Основною метою визначено: 1) підвищення якості послуг, що надаються за рахунок місцевих бюджетів та 2) підвищення частки інвестиційних видатків на місцях. Досягти цього передбачено шляхом посилення фінансової незалежності місцевих бюджетів і рівня фінансової забезпеченості делегованих повноважень, підвищення видаткової автономності місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів, упорядкування відносин місцевих бюджетів з центром, збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів.

Проаналізуємо наскільки реальним є виконання намічених заходів в контексті прийнятого Бюджетного кодексу України, що вступає в дію з 1.01.2011 р. і розробленого проекту Податкового кодексу. Основні новації нового Бюджетного кодексу, спрямовані на зміцнення доходів місцевих бюджетів полягають у наступному [2]:

що обсяг закріплених і власних доходів місцевих бюджетів у 2009 р. склав 127,1 млрд грн [5, с. 80].

Проектом Податкового кодексу передбачається запровадити нові підходи у механізмі стягнення податків, зокрема тих, що формують доходну базу місцевих бюджетів, що повинно сприяти зростанню обсягів податкових надходжень [6]. Так, це стосується підвищення ефективності справляння та посилення регулюючого та фіскального значення:

1) податку з доходів фізичних осіб (розширення його податкової бази);

2) плати за землю (стимулювання ефективного використання землі, розширення бази оподаткування за рахунок скасування податкових пільг);

3) податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (розширення податкової бази, індексація та диференціація ставок податку);

4) екологічного податку (збільшення ставок та введення нових об'єктів оподаткування);

5) збору за спеціальне використання води та лісових ресурсів (запровадження щорічної індексації ставок наростаючим підсумком на індекс цін виробників промислової продукції);

6) місцевих податків і зборів (скасування неефективних місцевих податків і зборів; прив'язка ставок збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (плати за торговий патент) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством на 1 січня звітного року замість діючих фіксованих ставок; перехід на нову базу оподаткування (площа парковки) збором за місце для паркування транспортних засобів; запровадження туристичного збору, який справлятиметься на всій території країни).

Проте, не зважаючи на передбачені зміни, пов'язані з вдосконаленням системи оподаткування і перерозподілом доходів між бюджетами, бюджетна система залишається занадто централізованою, що суперечить задекларованим намірам посилити фінансову незалежність місцевого самоврядування. Податок на прибуток,

Реформування податкової служби України відповідно до європейських стандартів

частина якого може поповнити місцеві бюджети, залежить від ділової кон'юнктури і характеризуються надзвичайною мобільністю, низькою прогнозованістю і нестабільністю надходження. Крім того перспектива встановлення місцевої надбавки до ставки оподаткування є політично небезпечною з позиції впливу на уподобання місцевого електорату. Слабо використовується порівняно із західною практикою фіскальний потенціал плати за землю, розмір якої є незначний і тому не діють стимули щодо ефективного використання землі. Запровадження податку на нерухомість постійно відкладається, а докорінного реформування місцевих податків і зборів не передбачається.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки. – К., 2010. – 85 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Нова податкова Конституція: як збалансувати інтереси держави і бізнесу? // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 114. – С. 8–9.
4. Оганнисян М. Так Бюджетный кодекс новый или не новый? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ubr.ua/finances/...ukraine/tak-budjetnyi-kodeks-novy-i-ili-ne-novy-i-54252
5. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2009 рік / [Щербина І.Ф., Рудик А.Ю., Зубенко В.В., Самчинська І.В.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи», USAID. – К.: 2009. – 136 с.
6. Проект Податкового кодексу України // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 141. – С. 5–72.